

MITRA

KAWEH MODIRI BIJ UITGEVERIJ THOMAS RAP

Meneer Sadek en de anderen

Kaweh Modiri

Mitra

2020

THOMAS RAP

AMSTERDAM

Deze publicatie is mede tot stand gekomen door
een bijdrage van het Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Dit boek is geïnspireerd op een waargebeurd verhaal.
De plot en de personages zijn gefictionaliseerd.

Copyright © 2020 Kaweh Modiri
Omslagontwerp Moker Ontwerp
Foto auteur Smallz & Raskind/Getty Images
Vormgeving binnenwerk Aard Bakker
Druk- en bindwerk Wilco, Amersfoort
ISBN 978 94 004 0540 0
NUR 301

thomasrap.nl

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk van de Forest Stewardship Council (FSC®) mag dragen.

Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Als kind reisde ik regelmatig met mijn moeder naar steden als Bonn, Berlijn, Hamburg en Parijs om oude vrienden en celgenoten van mijn zus op te zoeken die, toen mijn moeder in verwachting was van mij, in Iran was geëxecuteerd. 's Nachts, wanneer ze dachten dat ik sliep, vertelden ze elkaar over de laatste maanden, dagen en uren van haar leven. Ze spraken erover als een puzzel die nog altijd niet was opgelost. Ik luisterde naar hun verhalen over de zus die ik nooit had gekend en wier dood een dramatische schaduw over mijn leven had geworpen. De verhalen die ik 's nachts stiekem afluisterde, riepen beelden op die me niet loslieten, zelfs lang nadat we weer thuis waren.

Voor mijn moeder

NEDERLAND

Als Haleh zich zou laten leiden door haar emoties, dan zouden er onophoudelijk bosbranden woeden, tsunami's razen, vliegtuigen neerstorten en benzinstations ontploffen. Op tweeënzeventigjarige leeftijd is ze nog even onberekenbaar als toen ze een tiener was en in de straten van Teheran speelde. Ze heeft zich aangeleerd om de plotse linge opwellingen de kop in te drukken, 'erdoorheen te ademen', zoals Sylvie, haar personal trainer, het zegt. Ze ademt door alles heen, en toch kan ze de gloeiende kolen voelen in haar onderbuik.

Ze komt eerder dan afgesproken aan bij Archibald in Bussum, een fusionrestaurant met een fenomenale selectie aan jonge, Portugese wijnen uit de Algarve. Zo introduceerde Rob het aan haar. Het is hun plek voor speciale gelegenheden, die hij er zelf bij bedenkt. Zoals de viering van hun eerste zes maanden, de eerste keer dat ze samen naar de film gingen, hun eerste wandeling langs de Loosdrechtse plassen, of de dag dat ze voor het eerst samen op reis gingen naar het Zwarte Woud, waar Haleh die week een lezing hield aan de Universiteit van Freiburg. Met de verbetering van een belastinginspecteur houdt hij alles bij. Ze hebben een verstandhouding die tot op heden functioneert, zonder franje, maar ook zonder schadelijke bijwerkingen. Eens in de paar weken brengen ze een avond met elkaar door, vervangt hij een lamp bij haar thuis die ze zelf ook had kunnen vervangen, bespreken ze onrechtmatigheden die hij, immer ijverig, is tegengekomen toen hij op pad was voor zijn werk. Zijn eigenaardige observaties, die een weerspiegeling zijn van zijn innerlijke dilemma's, amuseren haar. Hij is iemand die zich immer wenst uit te spreken tegen misstanden die zich vlak voor zijn neus afspelen, ook wanneer dat niet raadzaam is. De zaken die Rob ter sprake brengt betreffen veelal jongeren uit andere windstreken, met andere kleuren en talen, maar, correct als hij is, zorgt hij er altijd voor dat minstens drie van zijn tien voorbeelden eigen teelt asociaal betreft. 's Nachts in bed legt hij zijn hand teder op haar schouder of streelt hij haar haren zachtjes tot ze in slaap

valt, maar wanneer ze in de ochtend wakker wordt, voelt zijn hand zwaar als die van een vreemde. Tijdens het ontbijt kijkt ze hem aan met een veelzeggende blik die hem onverbiddeijk duidelijk maakt dat het tijd is om te gaan. Hij neemt zijn hoed en jas van de kapstok, laat zijn hoofd zakken en zegt haar vanuit de deuropening gedag. Dat is de stand van hun verstandhouding, en als hij niet de behoefte had gevoeld daar verandering in te brengen, had ze het best nog een hele poos kunnen verdragen. Maar de laatste tijd probeert hij haar toe te eigenen op een manier die haar helemaal niet bevalt. Het lijkt alsof hij de schoenen wil vullen van een echtgenoot. Het is al meer dan vijftig jaar geleden dat ze scheidde – een paar jaar voordat de man werd vermoord, waardoor ze feitelijk geen weduwe is – en toen al wist ze dat ze niet voor het huwelijk in de wieg is gelegd. Het is niet dat de vonk plotseling is uitgedoofd. Ze moet in alle eerlijkheid toegeven dat ze nooit de vlinders in haar buik voelde die andere mensen beschrijven wanneer ze verliefd zijn. Een keer, toen ze als jonge vrouw op de avondschoon in Teheran zat om daarna sociologie te kunnen gaan studeren, had ze een jonge man leren kennen op wie ze misschien wel verliefd had kunnen worden. Misschien. Wie zal het zeggen? Het leidde tot niets, en er is inmiddels vijftig jaar verstreken.

Toen ze Rob eerder vandaag aan de telefoon sprak was hij in opperbste stemming. ‘Ik heb onze vaste tafel geboekt. Trek iets feestelijks aan als je wilt, iets kleurrijks. Dat past bij het thema van de avond.’

‘Thema van de avond?’

Hij had haar vraag beantwoord met een geheimzinnige lach. ‘Geen vragen stellen liefje, laat je verrassen.’ Ze draagt nooit kleurrijke kleding, hooguit een sjaal met een print, en ze houdt niet van verrassingen. Maar ze hield haar bedenkingen voor zich. Je moet onverwacht met slecht nieuws uit de hoek komen, in de dierentuin, een museum, of tijdens een verre vakantie met je omgeboekte retourticket al op zak. Als ze haar twijfel over wat er komen ging nu al zou laten doorschemeren, zou dat hem de tijd geven om zijn gedachten te ordenen en gepantserd voor de dag te komen.

De serveerster neemt Halehs jas aan en wijst haar naar hun vaste tafel, vlak onder de foto van Beatrix, Claus en Willem-Alexander als jonge jongen van zeventien. Als we de eigenaar mogen geloven, wordt het restaurant al generatieslang bezocht door leden van de koninklijke familie. ‘1986’ staat er met potlood onder geschreven. Het jaar dat ze naar Nederland kwam. Ze eigende zich de taal toe en stortte zich op alle vrijwilligersfuncties die maar in haar dag pasten; ze fungeerde als noodtolk bij dokters en advocaten, ondersteunde verschillende culturele initiatieven in het tijdelijke pension, en dwong iedereen te luisteren naar wat de lieve mensen van Vluchtelingenwerk te zeggen hadden.

Haar blik valt op een meisje dat aan de bar zit. Ze is twintig, eenentwintig jaar oud en heeft zwarte haren tot op haar schouders, een bleek gezicht met volle, ferme bo-

gen als wenkbrauwen. Bruine, vurige Midden-Oosterse ogen. Ze glimlacht droevig wanneer ze Haleh ziet. Die kan haar ogen niet van het meisje afhouden. In haar dromen ziet ze haar regelmatig. Altijd jong, alsof de tijd heeft stilgestaan. Ze glimlacht altijd vragend, net als het meisje aan de bar. Is ze een landgenoot? Verklaart dat de gelijkenis? Een ander zou hebben gefronst, of weggekeken van Halehs gestaar. Maar zij niet. Ze poseert roerloos, ze weet wat er komen gaat.

Een dame neemt plaats aan de tafel naast Haleh. Ze is in gesprek met de serveerster. ‘Ken je me niet meer?’ vraagt ze. ‘Ik was hier vorige maand met mijn man, en toen hebben we heel lang gekletst. Jorien, heet je toch?’ Ze heeft bloeddoorlopen ogen en uitgedunde krullen die haar hoofdhuid niet geheel bedekken. ‘Jorijn, heet ik. Ik weet het nog wel, geloof ik.’

‘Deze keer is hij niet mee.’ Ze maakt een droevig gezicht. ‘Hij ligt in het ziekenhuis. Hij kan niet meer zelfstandig ademen. We waren aan het golfen, en toen ineens, hij klapte in elkaar. Longen.’ Ze klopt zich tegen de borst. ‘In het ziekenhuis met kunstmatige beademing.’ De serveerster geeft de vrouw houtherig klopjes op haar schouder. ‘We zullen goed voor u zorgen.’

De vrouw keert zich naar Haleh. ‘We komen hier elk jaar. Mijn man wil een boerderij kopen in deze omgeving en hem zelf opknappen, maar ik zeg vandaag tegen hem, ik zeg, daar kunnen we beter mee wachten, denk je niet?’ Ze lacht hardop. ‘Eerst maar eens normaal ademen jij,

en niet doodgaan.’ Ze lacht nerveus. Dan plots weer ernstig: ‘Ik ben heel ongerust. Het is niet fijn. Bah! Ziekte. Ik hoop dat het je niet overkomt.’ Erdoorheen ademen, denkt Haleh. Erdoorheen ademen.

De serveerster vraagt haar wat ze wil drinken. ‘De *vinho verde*,’ zegt de vrouw, en dan tegen Haleh: ‘Ze hebben zulke geweldige wijn hier. Kun je nergens anders krijgen. Weet je dat maar twintig procent van alle Portugese wijn wordt geëxporteerd? Dat heb ik me in de Algarve door een knappe Portugees laten vertellen. De eigenaar importeert ze zelf.’

Het meisje aan de bar groet een man met een gezicht als een begrafenisondernemer. Ze geven elkaar een afstandelijke hand. Het meisje kijkt sip. De man kijkt op zijn horloge, en dan weer naar haar. Hij schudt zijn hoofd somber, alsof de tijd verstreken is en het wonder is uitgebleven. Wie is hij? Wat wil hij van haar? Ze wil op het meisje afstappen en haar vragen wat er is gebeurd, waarom ze zo bedroefd is. Maar ze durft de magische wand niet te breken, bang dat het meisje dan voorgoed zal verdwijnen.

Klokslag zeven uur arriveert Rob, stipt als altijd. Hij draagt een donkergroen jagersjasje, een gleufhoed, en een kaki broek. Hij geeft zijn hoed af en grijnst breed. Zijn krachteloze grijze krullen heeft hij trots naar achteren gekamd, een spitse neus en helderblauwe ogen. Hij beent met grote stappen op Haleh af. ‘Dag schat. Ik ben toch niet te laat?’

Schat. Het is niet lang geleden dat hij haar voor het eerst zo noemde, heel terloops, toen ze aan tafel zaten. Als hij goed naar haar had gekeken was het ook de laatste keer geweest. Het klonk niet goed. Te intiem. Een woord dat niet op z'n plaats was in hun verstandhouding. Maar omdat ze er niets van zei, bleef hij het aan haar opdringen, soms op momenten dat zelfs de sentimenteelste van alle tortelduiven het niet zou gebruiken, zoals die keer dat ze zijn nieuwe Tesla op de hellingbaan van de parkeergarage tegen de muur reed en een diepe kras maakte vanaf de koplamp tot aan de achterklep. 'Schat,' zei hij alleen maar, en hij bleef kalm zitten tot het geluid van schurend metaal niet meer nagalmde. Als verzekeringsinspecteur met meer dan dertig jaar werkervaring bij een van de grootste maatschappijen van het land is hij een man met een dekking tegen elk ongeluk dat hem mogelijk wacht, en dat geeft hem een zekere bovenmenselijke zelfverzekerdheid, alsof hij onaantastbaar is. Hij roept de serveerster meteen bij zich. 'We willen de nieuwe *quinta dos vales*, die vanmiddag is binnengekomen, heb ik me laten vertellen.'

'Dat klopt,' zegt de serveerster. 'U bent goed op de hoogte. Fles water erbij?' Ze maakt zich uit de voeten.

'Ik was op werkbezoek in Amsterdam,' begint Rob, 'een afgebrand pand van een schoenenimporteur. Ik dacht milieubewust te zijn en nam de trein en tram. Op de weg terug zie ik een jongeman, ik durf niet te zeggen waar hij vandaan komt, hij stapt in en checkt in met zijn kaart, loopt vervolgens naar de volgende paal in de tram,

en checkt buiten het oog van de conducteur meteen weer uit! Ik denk, wat krijgen we nou? Gaat die slimmerik op de tram zonder te betalen voor de rit? Ik loop naar hem toe en zeg: “Beste jongen, dat doen we hier niet, zwartrijden. Zou je zo vriendelijk willen zijn netjes in te checken zoals iedereen?” Ik vroeg het heel kalm, maar met autoriteit, terwijl ik met mijn blik ook de aandacht van de conducteur zocht. Pakt die snotneus me bij mijn kraag. Zegt dat ik me met mijn eigen zaken moet bemoeien, en moet ophoepelen, terug naar mijn dorp. Dat hij anders mijn paraplu in mijn achterste steekt en hem net zo lang open en dichtklapt tot ik kakel als een kip!’ Hij houdt zijn hand voor zijn mond en kijkt haar met gespeelde verontwaardiging aan. ‘De vulgariteiten die ik naar me toe geslingerd kreeg. En weet je wat ik nog het ergste vind? Niemand die er iets van zegt! Zelfs de conducteur zat er maar bij en keek ernaar, het kon haar werkelijk niet boeien. Alsof ik het er zelf naar had gemaakt! Ik ben bij de volgende halte uitgestapt, uit protest, en ben naar het station gelopen. Ik zal nog wel een officiële klacht indienen. Zo makkelijk komen ze niet van me af. Maar genoeg daarover.’

Hij pakt haar beide handen vast. ‘We hebben iets te vieren!’

‘Wat dan?’ vraagt ze. Al die vieringen, waar zijn ze goed voor? Troosteloze kaarsjes op grootmoeders verjaardagstaart.

‘Eerst de wijn,’ lacht Rob, terwijl de serveerster inschenkt.

Hij proeft voor en smakt tevreden. Hij wacht tot de serveerster is vertrokken en heft zijn glas. ‘Op ons.’

Ze ziet het prangende ongeduld in zijn ogen en weet dat er onheil op komst is. Ze neemt een teug. Hij draait het wijnglas in het licht en bekijkt de kleur met een voldane uitdrukking. ‘Kijk nou toch,’ zegt hij bewonderend. ‘Bijna even complex als mijn meid.’ *Zijn meid.* Hij is een paar jaar jonger dan Haleh, maar hij spreekt soms als een dove opa die tijdens het kerstdiner over de oorlog vertelt. Hij vervolgt goedlachs: ‘Ik weet dat je het er niet graag over hebt, maar je pensioen staat voor de deur.’

Ze schudt driftig met haar hoofd. ‘Ik ga niet met pensioen, ik stop met college geven. Ik moet er niet aan denken te stoppen met werken. Dat zou voor niemand wenselijk zijn.’

‘Ik weet dat je aan een publicatie werkt, en er zullen er ongetwijfeld nog vele volgen. Noem het geen pensioen als je wilt, maar je zult plotseling veel vrijheid hebben, toch? Ik bedoel, je kunt je werk ook ergens anders doen?’

Ze bekijkt hem met opgetrokken wenkbrauwen. ‘Wat insinueer je?’

‘Ha!’ lacht hij luid. ‘Zit je op hete kolen?’

‘Uiteraard.’

‘Ongeduldig als altijd. Daar hou ik van. Je tolereert geen tijdsverkwanseling en lapzwanserij. Je zou een goede minister-president zijn.’

‘Dat betwijfel ik.’

‘Waarom niet? Je leeftijd? Ach, dat zegt niets.’

‘Dank daarvoor, maar ik bedoelde niet mijn leeftijd.’

‘Aha, je temperament. Ja, dat zou een probleem kunnen zijn. Maar daarom moet je iemand hebben die je, hoe zullen we het zeggen, in balans houdt. Iemand die jouw golvende bewegingen haarfijn aanvoelt en met je meedeint.’

Ze grinnikt. ‘En die iemand ben jij?’

Zijn ogen lichten op van blijdschap. ‘Meen je dat?’

‘Nee, ik stel een vraag. Ik vraag je of je jezelf ziet als een soort onderminister die me in bedwang houdt, of, hoe noem je het, met me meedeint?’

‘O nee, beslist niet!’ zegt hij driftig hoofdschuddend. ‘Jou in bedwang houden is niet het oogmerk, bovendien schier onmogelijk. Ik bedoel meer, een partner, iemand die je kent, en alles doet om jou te laten schitteren.’

‘Hebben we het nog over het minister-presidentschap?’

Hij lacht schuchter. ‘Nee. Dat was slechts een inleiding.’

De serverster komt de bestelling opnemen.

‘Wil jij de kreeftenbisque?’ vraagt hij. Haleh knikt. ‘En voor mij de rouleau van tonijn als voorgerecht, en, wat was het ook alweer?’ Hij pakt het menu erbij.

Het meisje aan de bar heeft haar gezicht weggedraaid van de begrafenisondernemer en kijkt smekend om zich heen. Heel even vangen haar ogen die van Haleh, een prangende blik van mijlenver, doch haarscherp. De tijd verstilt.

‘Wat zal ik vandaag eens nemen?’ vraagt Rob, nog altijd verzonken in het menu.

‘De kalfsoester?’ springt de serveerster gretig bij.

‘Ja, inderdaad,’ reageert Rob enigszins verrast, alsof hij zelf nog niet doorheeft dat hij altijd hetzelfde bestelt. De serveerster noteert de bestelling en vertrekt.

‘Vond je dat niet brutaal?’

Haleh haalt haar schouders op. ‘Je sprak net nog je lofzang uit over ongeduld.’

‘Dat is waar, maar dit is een geheel andere situatie. Deze jongedame wilde niet eens wachten tot ik mijn keuze had gemaakt.’

‘Omdat ze al wist wat je wilde.’

‘Dat doet er niet toe. Ik had kunnen zeggen: “Hetzelfde als altijd”.’

‘Precies. Maar dat deed je niet.’

‘Nee, omdat ik nog even in alle rust naar de kaart wilde kijken.’

‘Dus jij vindt dat als je al die keren dat je hier bent geweest hetzelfde hebt besteld, de bediening niet mag aannemen dat je dat nu ook wilt?’

‘Inderdaad. Misschien dat ik als stamgast van een of andere bruine kroeg het wel op prijs zou stellen als mijn glaasje reeds wordt volgeschonken zodra ik lallend door de klapdeuren kom. Maar ik ben geen stamgast, en dit is geen kroeg.’

‘Ben je in gevecht met de routinematigheid van je eigen leven, Rob?’

‘Allicht, en ik wens er niet mee te worden bespot. Dat brengt me terug bij het onderwerp.’

‘Eindelijk. Waar hadden we het precies over?’

‘Nou, wat ik probeer te zeggen is...’ Hij kijkt naar het plafond en denkt heel even na. ‘In tegenstelling tot jou, ben ik niet meer zo gedreven als ik ooit was. Om heel eerlijk te zijn, ik denk dat ik het nooit was. Werk was voor mij altijd secundair, ik deed het omdat het nu eenmaal moet, nietwaar? Maar sinds de dood van Truusje heb ik me heel vaak afgevraagd waarom, want voor het geld hoefde het niet. Ik heb de maatschappij tientallen miljoenen bespaard door mijn liefdeloosheid en lethargie, en ben daar rijkelijk voor beloond.’ Hij laat een veelbetekende stilte vallen.

De regels van hun ontmoetingen zijn altijd glashelder geweest. Geheel vrijblijvend, zoals het peperdure Perzische kleed dat de tapijtenhandelaar onder haar arm had gestoken om op zicht mee te nemen, zonder enig bewijs van transactie. ‘Probeert u het maar, als het u niet bevalt mag u het terugbrengen!’ had hij vol vertrouwen gezegd. Voor Rob geldt hetzelfde, als hij haar niet meer bevalt zal ze hem retourneren in een al gefrankeerd pakketje. Hun samenzijn is niet iets waar een toekomstperspectief aan kleeft. Het is niet vitaal en urgent genoeg om een diepgaande bevraging te verduren.

‘Rob...’ wil ze hem onderbreken.

‘Nee, laat me uitpraten alsjeblieft. Als ik het niet zeg, zal ik mezelf dat voor de rest van mijn leven kwalijk nemen.’ Wat moet ze daar nog tegen inbrengen?

‘Ik dacht, waarom gaan we de wereld niet verkennen?’

Ik bedoel niet alleen reizen, maar echt ergens anders wonen. Een warm oord. Cambodja, Panama, of Uruguay? We kunnen een wijngaard beginnen, citroen- en mandarijnboomen planten, wandelingen maken over zoutvlaktes. Zou je dat niet fantastisch lijken? We hebben allebei geen kinderen, en binnenkort geen vaste baan. We hebben allebei voldoende financiële middelen. Wat houdt ons tegen?’

Het meisje aan de bar komt overeind, de begrafenisondernemer blijft vlak voor haar staan en spreekt haar drifstig toe. Haleh wil horen waar ze het over hebben. Maar Rob praat maar door, verwacht nog antwoorden.

‘Waar zou jij graag willen dat we gaan wonen?’

Ze kijkt naar de homp brood en de boter op tafel, dan weer naar Rob. ‘Ik wil dat *wie* nergens gaan wonen,’ zegt ze kil. Hij leunt achterover. Er volgt een stilte.

‘Ben je boos?’ stamelt hij.

‘Ja! Natuurlijk ben ik boos. Je kunt toch niet zomaar voorstellen om samen te emigreren? Als ik met iemand wilde samenwonen, denk je dan niet dat ik dat had gedaan toen ik veertig was? Of vijftig? Of vooruit, zestig! Denk je dat er in al die jaren niemand was die wel wilde?’

Hij slikt. ‘Ik veronderstelde dat het vanwege je carrière was, dat je er gewoon geen tijd voor had, en dat je nu misschien wel... Want waarom zou je anders geen partner hebben? Iemand die van je houdt, iemand die je verafgoedt, je aanbidt, iemand als ik?’

‘Omdat ik dat niet wil, Rob. Omdat ik er geen behoefte aan heb!’

Heel even is hij stil. Teleurstelling druipt van zijn gezicht. Het meisje aan de bar komt overeind en pakt haar regenjas van de kruk.

‘Het hoeft niet,’ stamelt hij, ‘het was alleen een idee.’

‘Het spijt me,’ zegt Haleh, en ze komt overeind.

Hij kijkt haar verbouwereerd aan. ‘Waar ga je heen?’

Ze antwoordt niet, ze loopt achter het meisje aan. ‘Kom je terug?’ hoort ze hem roepen. Ze stapt naar buiten en tuurt het donker in. Het meisje loopt midden over de verlaten, gelig verlichte winkelstraat. Haleh volgt de gedaante langs de gevels van de achttiende-eeuwse woningen in het stadshart, hoort het geluid van de avondbries die door de struiken scheert. Ze waant zich in een ander land, in een andere tijd, toen het noodlot nog voorkomen had kunnen worden. Ze kan roepen, het meisje staande houden en met haar praten. ‘Kind, waar ga je met zoveel haast naartoe? Wacht! Laat me je zien. Laat me je vasthouden! Heel even maar.’ Maar het kan niet.

Ze volgt haar de kleine stationshal in, en gaat op het perron aan de overzijde zitten. Het meisje wacht op de trein die in de verte al te horen is achter het gerinkel van de sluitende slagbomen. Moet Haleh ook instappen? Zien waar ze woont? Vragen of ze haar mag bellen? Ze komt overeind en loopt met snelle stappen naar het midden van het perron. ‘Mijn kind,’ roept ze vanaf de andere kant van het spoor terwijl de trein nadert, ‘hoe heet je?’

‘Wat?’ vraagt het meisje.

‘Je naam, wat is je naam?’ roept Haleh in haar moedertaal.

De trein komt tussen hen tot stilstand. Het meisje stapt in en bekijkt Haleh vanachter het raam met een flauwe lach terwijl de trein verdwijnt in de nacht. Haleh voelt haar hart in haar keel bonzen. Zal ze haar ooit weer zien? Ze heeft niet eens een foto, niets behalve haar herinnering. Wat als die herinnering begint te vervagen? Wat als ze haar over een paar jaar niet meer kan terughalen? Weggegumd uit haar slijtende geheugen, weggegumd uit de geschiedenis.

Een man met een zwarte baard en wintermuts zit aan het uiteinde van het perron en volgt Haleh met zijn ogen. Zodra ze hem opmerkt komt hij als een speer overeind, rent de trappen af en verdwijnt als een dief in de nacht.

Eenmaal thuis belt ze Mohsen. Het duurt even voordat hij opneemt.

‘Hallo?’ vraagt hij schor.

‘Met mij. Had jij gebeld?’ Ze leunt achterover in haar fauteuil en laat haar benen rusten op het voetensteuntje.

‘Nee.’

Ze sluit haar ogen en denkt aan haar kindertijd, hoort de stemmen van spelende kinderen tijdens het middaguur.

‘Hoe gaat het?’

‘Ik leef.’

Ze zucht. Ze hoort hem tikken op zijn laptop. ‘Ben je weer druk met je aandelen?’

‘Opties,’ corrigeert hij haar. Hij woont in een klein

appartement in het centrum van Keulen, waar hij voor kleine bedragen in opties handelt. Bij het ochtendgloren zet hij zijn koffie en maakt zijn lunch klaar. De rest van de dag komt hij niet meer uit zijn bureaustoel totdat de beurzen gesloten zijn.

‘Heb je winst gemaakt?’

Hij geeft geen antwoord.

‘Ik snap niet wat je bezielt.’

‘Dat is geheel wederzijds.’

Ze schiet in de lach.

‘Het is hier gaan regenen. Hoe is het bij jou?’

‘Hoezo? Wil je langskomen?’

‘Misschien,’ zegt ze, ‘als dat je wat lijkt?’ Meestal komt hij naar haar toe. Het is niet dat reizen haar zwaar valt – haar koolstofvoetafdruk is door de vele conferenties en lezingen in het buitenland aanzienlijk, en naar Keulen kan ze met de trein. Maar elke keer als ze hem bezoekt hebben ze in een mum van tijd hoogoplopende ruzie. Hij is het niet gewend om bezoek te krijgen en in zo’n kleine ruimte zitten ze elkaar algauw in de weg.

Hij aarzelt. Het is lang ongemakkelijk stil.

‘Oké, kom maar,’ zegt hij ten slotte.

‘Kom maar?’ herhaalt ze beledigd.

‘Ik bedoel, kom! Als je maar niet begint over hoe ik mijn leven moet leiden of wat ik aan mijn woning moet veranderen.’

Ze lacht. ‘Je weet dat ik altijd gelijk heb, toch?’

‘Uiteraard. Dat is juist het probleem.’

‘Oké dan, voor deze ene keer. Ik zal je bezoeken omdat je zo aandringt, en ik zal je niet vertellen hoe je je leven moet leiden, ondanks het feit dat ik het beter weet dan jijzelf.’

‘Je bent de goedheid zelve.’

‘Moet ik nog iets voor je meenemen?’

Heel even denkt hij na. ‘Een vriendin?’

‘Wacht, ik pak een pen,’ zegt Haleh pestend. ‘Hoe oud of jong?’

Hij gniffelt. ‘Als je er dan toch een meeneemt...’

‘Dat is bespottelijk. Wat is er mis met een vrouw van je eigen leeftijd?’

‘Helemaal niets. Vrouwen van mijn leeftijd zijn zeer respectabel, sommigen van hen mogelijk uitermate begeerlijk. Maar ik ben een dorstige in de woestijn. Je kunt het me niet kwalijk nemen dat ik droom van een gekoeld drankje.’

‘Gekoeld drankje als metafoor voor een jonge vrouw?’ vraagt Haleh met gespeelde walging in haar stem. ‘Je stelt me diep teleur, broertje.’

‘Ach, laat me met rust. De laatste keer dat ik een poging heb ondernomen tot geslachtsgemeenschap was met een Bulgaarse sekswerker. Ik heb haar uit schaamte het drievoudige betaald van wat ze vroeg, en dat is meer dan tien jaar geleden. Mag ik zelfs in mijn fantasie niet met een jonge, langbenige en rondborstige dame zijn? Wat heeft het leven dan nog voor zin?’

‘Rustig maar cowboy. Ik gun je alle rondborstige,

langbenige blondines die je kunt krijgen.'

'Ze hoeft niet per se blond te zijn. Dat vind ik zo'n cliché. Een typisch geval van vrouwelijke verbeelding van mannelijke objectivering.'

'Dus het maakt niet uit van welk continent ze komt?'

'Nee, natuurlijk niet!'

'Mag ze zwart zijn?'

'Natuurlijk! Heel graag zelfs! Dat zou een droom zijn! Werkelijk waar, niets liever!'

Haleh lacht. 'Mag ze Amerikaans zijn?'

'Uiteraard!' vervolgt hij driftig. 'Ik ben niet het type dat de bevolking van een land verwacht met haar regering. Dus laat me je volgende vraag ook meteen beantwoorden, ze mag ook Israëlische zijn. Prachtig zou ik dat vinden!'

'Aha,' zegt ze. 'Dan komen we bij mijn volgende vraag. Mag ze gelovig zijn?'

Hij is plotseling stil. Ze kan zijn hersenen horen kraken door de telefoon. 'Welk geloof?' vraagt hij aarzelend.

'Maakt dat uit?'

Weer is hij stil. 'Als ze echt gelovig is, dan maakt het niet uit. Dan valt ze af.'

'Discrimineer je op basis van religie?'

'Ja. Als mijn impotentie eenmalig ongedaan zou worden gemaakt, en tegenover me staat een strenggelovige vrouw die zich aan mij wenst te onderwerpen, dan bedank ik vriendelijk voor de eer.'

'Dat wil ik nog weleens zien. Hoe die strenggelovige vrouw zich aan je onderwerpt terwijl jij je driftig verweert.'

‘Mijn principes staan boven mijn seksuele driften, zelfs toen ik nog regelmatig een stijve had, heb ik me nooit laten verleiden tot daden die niet rijmen met mijn karakter.’

‘Je bent een inspiratie voor iedereen.’

‘Nu we het toch over privé-zaken hebben, hoe is het met die jolige vent van jou? Is hij nog steeds zo goed-lachs?’

‘Ik weet het niet. Ik geloof dat we uit elkaar zijn.’

‘Je gelooft dat jullie uit elkaar zijn? Dus je weet het niet zeker?’ Hij grinnikt.

‘Hou op! Het is een lieverd.’

‘Waarom heb je het dan beëindigd? Ik weet zeker dat het niet van hem komt. Hij zou je op handen dragen, op zijn hoofd zelfs als je dat zou willen.’

‘Ik geloof dat dat juist het probleem is.’

‘Typisch. Je praat tegen mij nergens anders over dan dat ik iemand in mijn leven nodig heb, en zelf ben je al vijftig jaar alleen.’

‘Dat is anders. Ik heb mijn romances.’

‘Maar zodra iemand echt om je geeft, wijs je hem af. Dat heb je altijd gedaan.’

‘Misschien.’

‘Mama zei het altijd al: “Die Haleh kan geen vent verdragen”.’

‘Ik weet het nog. God. De tijd dat we nog met zijn allen in één huis woonden.’

‘Ik weet niet hoe ik het verdroeg. Tegenwoordig bezorgt mijn eigen schaduw me al last.’